

Marica Ftičar: MOJE DRAGE MAJOLKE

Marica Ftičar, rojena Kališnik, je več kot tri desetletja svojih poklicnih snovanj in zadalžitev posvetila poslikavi izborne dekorativne keramike. Temu področju je s svojo nadarjenostjo, znanjem in odgovornostjo ostala zvesta do konca svojih službenih let, vseskozi spodbudna in navdihujoča s stremljenji, da se izbrana, pri nas redka in specifična likovna zvrst obravnava, spoštuje ter ohranja kot umetnost.

Po končanem petletnem šolanju in strokovnem usposabljanju na oddelku keramike v Šoli za umetno obrt v Ljubljani se je leta 1956 zaposlila v Keramično kemični tovarni na Žebljarski ulici v Kamniku, kasneje preimenovani v Svit (Eti-Svit). Ni nepomembno, da je njena dejavnost nasledila nacionalizirano Keramično delavnico Rudolfa Schnabla v Kamniku, katere začetki segajo v leto 1855. Lastniški preobrat in spremembe v vodenju so žal opazno okrnili program keramičnih izdelkov, skromnejši izbor je vse bolj slabil povpraševanje ... Med izdelki tako tedaj najdemo predvsem uporabne, bele sklede solatnice, krožnike, fildjane za turško kavo in – majolike. Po odslovitvi nekdanjega lastnika Rudolfa Schnabla iz podjetja (1957) pa so se tudi nad te zgrinjale težave, zadevajoče kakovost: surovin, glazure, postopkov žganja izdelkov... Tehnološko se je tovarna v mnogo čem še opirala na pomenljive izkušnje Schnablovega nečaka, »Strica Gustl'na«, ki je v Keramiki učakal visoko starost. Prav od njega se je Marica Ftičar navzela posebne ljubezni do dragocene tradicije kamniške keramike in posebej značilno tipiziranih poslikanih majolik. Obljubila mu je, da se bo tudi po njegovem odhodu zavzemala za ohranjanje te dediščine, dokler in kolikor bo le v njeni moči...

Kmalu, še v letu 1957, je po napotkih navdušenega zbiratelja ljudskega blaga, prof. Boža Račiča, v osrednje slikovno polje ročno izdelanih majolik začela umeščati upodobitve grbov zgodovinskih mest. Veliko zanimanje je sprožalo vse več naročil, ki jih je v povezavi s trgovino Kompas-Dom posredoval prof. Račič. Ta je z nadaljnimi usmeritvami in strokovnimi napotki k raznovrstnosti poslikav doprinal z novimi in novimi predlogi grbov domala vseh slovenskih mest in občin, pa tudi z drugimi izbornimi motivi, vključno z vzorci primernih, ročno poslikavo poudarjajočih heraldičnih »okvirjev« ...

To je bila pomembna prelomnica v »življenju« kamniških majolik. Vendar tudi v tem času težav ni (z)manjkalo: vodstvo »fabrike« je »dekorativnemu« oddelku očitalo prezahtevno, omejujočo, počasno ročno izdelavo in posledično neekonomičnost: sodobnejši imperativ poslovne uspešnosti tudi »proizvodnji keramičnih artiklov« naposled narekuje drugačno miselnost in terja učinkovitejša ravnanja. Zmagovita industrializacija naj dokončno odpravi vsakršne vzorce zastarelega rokodelskega obrtništva...

Vendar Marica v zagovoru in ohranjanju »starega« ni popustila. Ni dopustila razvrednotenja dragocenosti, novih »tehnoloških pristopov«, »poslikavi« majolik z nalepkami ali obrizgavanjem šablon z vrednostjo cenenege spominkarstva. Trmasto in uporno je vztrajala pri »starem« načinu ročnih poslikav majolik, spominskih vaz, darilnih krožnikov ... nemalokrat v stiski zaradi očitkov nerentabilnosti in zgubaštva »rokodelskega keramičarstva«. V bran, uteho in spodbudo je ostajala predvsem zavest, da je tako edino prav – zaradi spoštljivega odnosa do predhodnikov, verodostojne podobe v sedanjosti in prepoznavne dediščine za prihodnost.

Tovarna kamniške keramike se je – v zadnjih desetletjih obstoja usmerjena pretežno v izdelavo industrijske keramike in porcelana – vseskozi vendarle pred očmi številne domače in tuje javnosti – segala je od turizma do gospodarskih, kulturnih, športnih in državnih protokolov ter diplomacije - ponašala prav s svojimi majolikami: oddelek, zaslužen zanje, je bil njen »paradni konj«; vodstvo je to vsaj potihem priznavalo, čeprav je bila njegova usoda negotova.

Marica Ftičar je kot vodja slikarskega oddelka optimizem ohranila tudi ob izteku svojih službenih let: upokojitev je leta 1988 nastopila z zavestjo, da so v nasledstvu slikarke, ki so vešče svojega dela – ročno delo poslikav keramike, je bilo pričakovati, kot kamniška znamenitost »ostaja zakon«; kamniška majolika kot njegov simbol in razpoznavni znak, spominek – spomenik v izvirnosti in razpoznavnosti, more in mora živeti naprej...

Vendar: po domala tridesetih letih odtlej vse to ostaja le še v spominih.

»Ko slikaš keramiko, si trikrat srečen«, pravi Marica Ftičar. »Prvič, ko slikaš in uživaš v ustvarjanju lepega. Drugič, ko je izdelek odzgan in je uspel, in tretjič, ko vidiš obdarjenca razveseljenega ali ti o tem povedo.«

Marica Ftičar živi v Mekinjah pri Kamniku.